HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan osim nedjelje poslije podne u Puli u nakladnoj tiskari *Jos. Krmpotić*, Trg Custoza 1, gdje se nalazi tiskara, uredništvo i uprava lista. Za uredništvo odgovara izdavatelj *Josip Hain*. Telefona broj 58. Broj poštanske štedionice 36.615. Predplata iznaša 2 K 40 h mjesečno, 6 K tromjesečno, pojedini broj stane 6 helera. Oglase računa se po 20 h jednostupni petitredak (3 mm).

Godina I. | Pula, utorak 24. kolovoza 1915. | Broj 47.

Nijemci zauzeli tvrdjavu Osoviec.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. augusta. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Istočno dolnje Pulve i željeznice, što vodi iz Riasna na sjever, bije se boj velikom žestinom. Neprijatelj je branio svaki pedalj zemlje najžilavije, ali je uzduž čitave fronte na mnogim točkama suzbijen. Kod toga dopade nam u ruke veliki broj zarobljenika. Osobito vruć bijaše boj kod naših valjanih sedmogradskih pukovnija kod sela Gola i Suhodola, 64. je pješačka pukovnija (zarobila posadu opokpa. branjenih po ruskim grenadirima, sastojeću od 7 časnika i 900 momaka, te zaplijenila 7 strojnih pušaka. Pred Brest-Litovskim ništa novoga. Istočao Vlodave prodrle su njemačke čete preko jezerske zone. U prostoru Vladimira Volinskog promaknusmo naše čete zaštitnice do Turiska i krajine istočno Ljubomila. Rusi su potjerani. U istočnoj je Galiciji vladao mir.

Talijansko bojište.

I jučer odbile su naše čete više talijanskih navala na doberdobsku visoravan. Mjestimice doslo je opet do šakanja. Višeputa kuša sada neprijatelj da se metodički dokopa do naših obrambenih linija. Predmosna je utvrda tolminska stajala popodne pod brzometnom paljbom topništva. Na to je neprijateljska pješadija navaljivala opetovano sve do noći bez uspjeha i pretrpjela teške gubitke. Na ostalim frontama nista važna. Paljba je teškog topništva na naše tirolske tvrdje popustila privremeno.

* * *

Danas je četvrt godine, otkada nam objavi rat prijašnja naša saveznica. Bezbrojne navale talijanske vojske nisu nigdje postigle svog cilja, ali su stale neprijatelja golemih žrtva. Naše čete drže kao i prije svoje pozicije uz granicu ili blizu nje.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. augusta. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Neprijateljsko je brodovlje, sastojeće se od 40 brodova, otplovilo sa Zeebrugga na sjeverozapad, nakon što je opstrijeljano našim obalnim topništvom. U Vogezima trajahu svu noć žestoke borbe za pojedine djelove opkopa.

Istočno bojište.

Eichhornove čete napreduju istočno i zapadno Kowna. Zaposjednuli smo tvrdjavu Osoviec, koju su Rusi napustili. Sjeverno i južno Tikočina zbili su se uspješni okršaji. Zauzeli smo Tikočin te zarobili kod toga 1200 Rusa. Očajne se ruske protunavale sjeverno Bjelska izjalovise uz veoma znatne gubitke po neprijatelja. Južno tog mjesta smo napredovali. Vojna je skupina bavarskog princa Leopolda prekoračila uz žestoke bojeve crtu Kleščele-Račno te nastavlja uz povoljne uvjete navale. Zarobili smo 3050 momaka i zaplijenili 16 strojnih pušaka. Vojna skupina Mackensenova izvojštala je nakon tvrdokornih bojeva prelaz preko odsječka Pulve izmedju Račna i ušća rijeke. Navala preko Buga iznad odsječka Pulve uspijeva. Pred Brest-Litovskim položaj je nepromijenjen. Kod Pišča, s obje strane svitiačkog jezera, neprijatelj je jučer poražen te potjeran prama sjeveroistoku.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. augusta. (D. u.) Glavni stan javlja:

U okolici Anaforte kušao je neprijatelj nakon žestoke topničke vatre sa više nego jednom divizijom nasrtaj, koji je bio odbijen uz ogromne gubitke za neprijatelja. Istotako izjalovio se neprijateljski nasrtaj kod Ariburnuja. Na drugim frontama nista nova.

Brest-Litovsk opkoljen sa triju strana.

Beč, 23. augusta. „Reichspost“ javlja: Opkoljenje Brest-Litovska biva uvijek uži. Savezne su čete postigle sjajnih uspjeha. Rusi su, osim na malom izlazu prama istoku, u Brest-Litovsku posve opkoljeni.

Kod bombardovanja Novo-Georgijevska sudioništovalo je pol tuceta naših 30·5 mužara.

Veleizdajnička parnica u Beču. Dva narodna zastupnika odsudjena na smrt.

Beč, 23. augusta. (D. u.) Pred bečkim domobransko-divizijskim sudom svršila je danas parnica, što je trajala više sedmica protiv narodnih zastupnika Dimitri Markov-u i savjetnika višeg zemaljskog suda Dr. Vladimira Kurolowici, dalje proti odvjetnika Dr. Cirilu Czerlundziakievica iz Przemisla, Dr. Ivanu plem. Drohomileckog iz Zlozova, veleposjednika Tome Djakowa iz Verbjaca, bravara Gabrijela Mulkiewicza iz Kamionke Strumilove i dopisnika „Novog Vremja“ Dimitra plem. Jančeveckog, koji bijahu pristaše ruske narodne stranke. Svi su optuženici odsudjeni radi veleizdaje protiv ratne sile države na smrt na vješala.

Venicelos ministar-predsjednik.

Berlin, 23. augusta (D. u.) Wolffbureau javlja iz Atene: Venicelos preuzeo je sastav kabineta.

Venicelos za neutralnost.

Atena, 23. augusta. Privatni dopisnik Wolffovog dopisnog ureda javlja, da će Venicelos nastupiti proti svakom odstupu grčkog područja i za neutralnu politiku grčke vlade.

Srbi ne će u ofenzivu.

Beč, 23. augusta. Ruska je vlada u zadnje doba jako pritisla na Srbiju, neka Srbi odmah započnu ofenzivom proti Austriji, da tako olaksaju rusku vojsku. Srpska je vlada odlučno otklonila te želje Rusije, izjavom, da bi njezina ofenziva značila samoubojstvo. Srpska vojska, koja je toliko trpila u borbama i od bolesti, u stanju je da brani srpske granice, ali za ofenzivu manjka joj svaka pretpostavka.

Novi bugarski ratni ministar.

Sofija, 23. augusta. Imenovanje divizijskog generala Tekova ratnim ministrom na mjesto Fičeva proizvelo je razne komentare, koji su svi bez temelja osobito ako hoće da dokažu, da će Bugarska promijeniti svoj kurs, ili da predstoji konačna odluka Bugarske. Šekov ima okolo 40 godina; on je tip učenog vojnika jake volje i organizatornog talenta. U balkanskom ratu bio je šef stožera vojske, koja je jurišala Drinopolje. Iza rata bile su mu povjerene razne vojničko diplomatičke misije, a u zadnje vrijeme bio je kao savjetnik kod tursko-bugarskih pregovora.

Razgovor sa Radoslavom.

Berlin, 23. augusta. „Vossische Zeitung“ piše: Radoslavov isključuje, da bi Grčki kralj povjerio vladu Venicelosu, ako se on drži starog programa, koje ga je pred pola godine srušio. Kralj zahtijeva neke uvjete i radi toga je Venicelos zamolio, da mu se dadu četiri dana na razmišljanje. Samo ako pristane na kraljeve uvjete onda će mu kralj povjeriti vladu i ne će raspustiti parlamenta. Ovi uvjeti tiču se raspre radi Kavale. Grčke prepirke nisu u Bugarskoj učinile nikakvog utiska. Isto tako ne će se Bugarska upustiti u nikakove pregovore sa Srbijom radi Macedonije, radi koje je Bugarska prolila toliko krvi.

U pregovorima sa Turskom još se nije odlučilo o jednoj točki, naime o odstupu Drinopoljskog predgrađa Karagača Bugarskoj, tako da će naskoro biti zaključeni pregovori.

Odstup ratnog ministra Fičeva, tvrdi se službeno, uslijedio je iz zdravstvenih razloga. Radoslavov veli: Vidio sam Fičeva dne 18. augusta u katoličkoj crkvi prigodom svečane službe Božje, te je sjajno izgledao. O bolest nije bilo ni traga. Fičev je za stanoviti slučaj odredjen kao šef generalnog stožera, kao što je bio za vrijeme tursko-bugarskog rata.

Budućnost Poljske.

Lavov, 23. augusta. Delegacije neodvisnih stranaka u Varšavi sazvane su, da zauzmu stanovište napram poziva vrhovnog narodnog odbora u Krakovu. Zastupnicima narodnog odbora bio je priopćen zaključak: Dok politički položaj Poljske nije razjašnjen i dok centralne vlasti ne izjave svoje stanovište, kaniti se treba svakog aktivnog sudjelovanja sa krakovskim narodnim odborom.

Ruski car ide na frontu.

Kopenhagen, 23. augusta. „Tidende“ javlja iz Petrograda: Car će ići budućih sedmica na frontu. Ratni ministar i ministar izvanjskih posala otputovali su u glavni stan.

Ispražnjenje Dünaburga.

Petrograd, 23. augusta. Zapovjednik tvrdjave Dünaburg upozorio je pučanstvo prošle sedmice, da će biti tvrdjava ispražnjena. Prošlog ponedjeljka došao je nagli nalog, da moraju privatnici zapustiti tvrdjavu. U gradu odigravaju se grozni prizori. Žene, djeca i muškarci preko 50 godina moraju se seliti. Muškarci od 16—50 godine moraju svakog jutra prikazati se kod zapovjedništva da idu na radnju. Tko uzmanjka biva globljen sa iznosom 3000 rubalja ili kažnjen zatvorom od mjesec dana.

Ukinuće zakona proti židovima.

Petrograd, 23. augusta. Kako javlja „Börsenzeitung“ ruska će vlada naskoro izdati zakon, prama kojem će židovima biti slobodno nastaniti se po cijeloj Rusiji.

Petrograd, 23. augusta. Car je izdao ukaz, da se sve ruske židove otprati u istočnu Sibiriju. Sve galicijske židove imade se opet otpratiti natrag. Ova je stvar povjerena bivšem tarnopolskom namjesniku.

Kolera u Rusiji.

Kopenhagen. 23. augusta. Iz izjava petrogradskog poglavara Tolstoja proizlazi, da je kolera u Rusiji jako raširena. On je odgovorio na zahtjev zdravstvene komisije, da je nemoguće pripraviti barake za kolerične u roku od tri sedmice, kako je to zahtijevala zdravstvena komisija. Voditelj zdravstvene uprave, princ Oldenburg, naložio je, da se imadu odstraniti sve manjkavosti na zapadnoj željeznici. On je na svom putu svojim očima vidio nevolju pučanstva i kudi, što se nijesu kod pojedinih slučajeva kolere poduzele potrebite mjere. Niti potrebite kuhane vode nije imao narod na raspolaganje.

Nemiri u Perziji.

Petrograd, 23. augusta. Petrogradska brzojavna agencija javlja iz Teherana: Ruskom i engleskom konzulu su bande zaprječiile povratak u Kermandšak. Perzijska je vlada za trajanja ministarske krize bez moći. U južnoj Perziji vlada gi-

Iz predavanja dra Silovića o pijanstvu.

(Dalje).

Druga slika.

Kad je dopraćen u kazniocu, bilo mu već preko 70 godina. Godine ga nisu poštedile, pogurio se, noge su mu oslabile, kašljuca i tuži se, da ne će dugo.

Sudjen je, da je umorio zeta svoga.

Dosta je rječit, rado se tuži na svoju nesreću i dragovoljno pripovijeda tu svoju nezgodu.

Pustimo ga, neka govori sam: Ja sam bio već ostario, bilo mi šezdeset godina. Živio sam na svom gruntu sa ženom i kćerkom, koja se bila udala, ali ostala udovicom i vratila se sa svoje dvoje djece k meni. U seln se znalo, da bih ja rado uzeo mladju mušku glavu u kuću.

Moj susjed dodje i pripovjedi mi, da je selom prošao neki strani mladić i tražio službu ili da se priženi kojoj udovici; ako hoću, on će ga dovesti. Ja sam pristao, i moj susjed doveo toga čovjeka.

On je moju kćer vidio i svidjela mu se. Kako mu se ne bi svidjela, kad je bila mlada! Privolio je, da će ju uzeti, ako polovicu grunta na njega prenesem. Ja sam se nečkao. Bojao sam se, da će me poslije tjerati s moga dobra. Ali on se kleo i preklinjao, da toga učiniti ne će, pak sam potpisao ugovor i prenio polovicu imetka na njega. Vidim, da sam ludo uradio: ali bio sam uvijek dobar čovjek, pak sam i u tom bio dobar.

Pol godine se taj moj zet dobro vladao; ali poslije zlo. Počeo piti, a raditi nije htio. Kad sam mu što prigovorio, rekao je, da će me umlatiti. Još je dvije godine bio u mojoj kući, ali ne neprekidno. Ljeti je išao na posao, a u jesen se vratio bez filira.

Jedne nedjelje rekao je, da nas dva ne ćemo dugo gospodariti skupa i onda je otišao. To se meni vrzlo po glavi, bojao sam se zla. U večer se napit vratio kući, i opet stao prigovarati. Ja sam šutio. On je legao na klupu, podbočio se rukom i malo zadrijemao. Mislio sam, bolje, da ja tebe, nego ti mene. Uzmem nadžak i udarim ga po glavi. Odmah od prvoga udarca srušio se na pod. Moguće, da sam ga još koji put udario. Bio je odmah mrtav.

Žena moja i kći bile su vani. Kad su ušle u sobu, znale su, što je, pak su me počele nagovarati, neka truplo iznesem i zakopam. Razmišljavao sam, što bih učinio. Kad mi je unak rekao, da me ne će odati, izvučem truplo iz kuće prema vrtu, pa ga bacim u jarak i zatrpam.

Tako je stvar mirovala.

Ljudi su mislili, da je zet opet otišao na posao i nitko nije pitao za njega.

Poslije toga umrla mi je žena i ja se po drugi put oženim.

Osam godina poslije toga moga čina posvadi se moj unuk s mojom ženom. Moja žena mu rekla, da on nema „juša“ na ovom gruntu. Ako hoće, da gospodari, neka ide na grunt, kamo se mati njegova, moja kći bila udala.

Unuk je opet babi prigovarao, da ona tu nema ništa, neka se vrati u granicu, odakle je došla.

Kad sam se na večer vratio s paše i sio za stol, čekajući večeru, dodju oboje pred mene kao pred suca, da im sudim.

Baba je rekla, da će me ostaviti, ako ona na mom gruntu nema prava, a unuk je rekao, da je grunt njegove obitelji, nije babine.

Ja sam unuka ukorio i rekao mu, da baba ima pravo. On mi odgovori: Ako ima pravo, neka ima pravo; ali ćemo vidjeti, kako će dugo uživati na gruntu.

Odmah se obukao i otišao. Za sat se vratio s oružnicima. Sad nije više bilo pomoći. Priznao sam sve. Istraga i rasprava je brzo bila gotova. Sudili me na petnaest godina.

— „Čudno je, da ste vi primili strana čovjeka u kuću kao zeta i odmah prepisali pol imetka na njega.“

— „Što ćete! Luda glava.“

— „Ipak niste morali ubiti zeta. Dalo bi se bilo to i na drugi način urediti.“

— „Možda bi; ali ne vjerujem. Zet je bio mlad, zdrav, jak čovjek, a ja slab starac. Prijetio mi se, da će on mene smiriti. To ja nisam smio dočekati, pak sam volio ja njega ubiti, negoli da on mene ubije. Bilo mi je žao, da ja na mom gruntu poginem.“

— „Čini se, da ste se vi bez razloga bojali vašeg zeta. Čovjek, koji je nakanio drugoga ubiti, ne će to pripovijedati.“

— „Znate gospodine, ja sam bio već star, pak se nisam mogao s njime boriti. Ja sam tim svadjama morao učiniti kraj.“

(Dalje slijedi.)

banje proti Englezima. U okolici Buširа opustošeni su bili lokali englesko-indijskog društva, a opljačkana je bila kuća ravnatelja banke. Prekinuta je svaka sveza izmedju Buširа Širaca. Sve češće bivaju navale na Engleze. Usprkos teškog položaja u Perziji, ruski uspjesi na kaukaskoj fronti prijeće Perzijancima, da bi konačno prešli na stranu neprijatelja Rusije.

50.000 granata dnevno.

Rotterdam, 23. augusta. Japanska vlada se je obvezala davati Rusiji dnevno počamši od 1. septembra 50.000 granata. Izmedju Vladivostoka i Irkutska postavit će se u tu svrhu posebna željeznica. U Petrograd je stiglo japansko povjerenstvo, koji će biti prisutno kod predaje materijala.

Poziv na pomoć.

Hag, 23. augusta. Ruski poklisari u Londonu i Parizu potužili su se radi nerada Engleza i Francuza na zapadnoj fronti. Oni zahtijevaju neka se odmah nastupi ofenzivom. Kičener je radi toga otputovao u Francusku.

Papa za mir.

Rim, 23. augusta. Papa je primio u posebnu audijencu holandijskog poslanika Regouta. Govori se, da je on za to poslan u Rim, da podupre papinu akciju za mir. U vatikanu se nadaju, da će papa ovog puta uspjeti u ovoj akciji. Osigurava se, da će monsignor Tucci Porcella, papinski nunciji u Belgiji, biti imenovan nuncijem u Nizozemskoj.

Burno ratno vijeće entente.

Rotterdam, 23. augusta. Zajedničko ministarsko vijeće, što su ga prekjučer u Calaisu održali saveznici dovelo je do velikih nesuglasica, tako da je Joffre stavio Engleskoj neke vrsti ultimatum i izjavio, da je nemoguć zajednički rat s Engleskom. Francuska je ispunila svoje obveze, dok Engleska nije držala ni najvažnijih točaka ugovora. Engleska je bila obvezana, da svaki dan pošalje 5000 ljudi na kontinent, ali osim neznatnih sila, što ih je poslala na početku rata, nije u zadnje doba ništa poslala.

Ruski je zastupnik takodjer žestoko istupio protiv Engleske i Francuske, te energično zatražio da se na zapadnoj fronti što prije počne s ofenzivom. Konferencija se razišla, a da nije stvoren nikakav zaključak.

Nada u pobjedu u Francuskoj.

„Agence Havas“ javlja: U Francuskoj zasjedalo je generalno vijeće. Svi se govornici spomenuše vojske i naroda, koji bez obzira na svoje boli odgovara industrijalnim i gospodarskim zahtijevima. Predsjednik generalnog vijeća od Puy de Dome izjavio je: „Vjerujemo da smo provalili najteži dio puta. Na obzorju već opažamo jutarnje rumenilo novog dana, koji sviće nad novim svijetom!“ Prijašnji ministar De Selves rekao je: Uzalud pokušavaju neprijatelji upozorivati na mogućnost sklapanja mira. Rat će biti dugotrajan; mi ćemo ga znati učiniti pobjedonosnim.

Jakost njemačke vojske u engleskom svijetlu.

„Deutsche Tageszeitung“ javljaju iz Rotterdama: Prigodom plijenidbene rasprave o zaplijenjenom njemačkom brodu izjavio je engleski državni odvjetnik ovo: Njemačka je počela rat na obje fronte sa četiri milijuna vojnika. U unutrašnjosti Njemačke bilo je 750.000 vojnika — pričuve u spremi. Pol milijuna je kod željeznica, 750.000 radi u tvornicama municije i oružja. Njemačko muško pučanstvo od 18. godine dalje iznosi trinaest milijuna, od tih je 5 milijuna preko 45 godina, pa se s toga može s pravom predmnijevati, da sadašnja njemačka vojska sastoji od sedam milijuna ljudi izmedju 18. i 45. godine, dok je jedan milijun vojnika zaposlen u unutrašnjosti carstva. Mora se priznati, da svjetska povijest ne poznaje sličnog razvitka snage kojeg naroda.

Srbija prihvaća bugarske uvjete?

„Balkanska Tribuna“ donosi: Srbija je, još prije sjednice Skupštine, prihvatila bugarske postulate i odlučila podvrći se željama četvornog sporazuma.

Život u bombardiranom gradu.

Neki švicarski dopisnik opisuje život u Reimsu na slijedeći način: Bombardiranje Reimsa nije baš neizdržljivo. Nijemci sipaju vatru iz šest do sedam kilometara daljine. Iz takve daljine čuje se pucnjava kao grom i da ne bi granate zviždale, čovjek se ne bi ni dosjetio, da se grad bombardira. Ljudi bez straha idu ulicama, sjede pred kućama i djeca, koja sjede na asfaltu, zanimaju se više za kretunje automobila, nego prasketanje granata. Jednom je jedna granata jednoj ženi odbila obje noge, pa su stanovnici unatoč tome ostali hladnokrvni. Na glavnom trgu stoje kočije i čekaju na putnike. Deset mjeseci nijesu fijakeri ostavili trga, samo su se pomaknuli na drugo mjesto, kamo granate ne dosižu. U vežama kuća stoje žene i zabavljaju se time, da pogode, kojeg je bila kalibra granata, koja je pala. Od listopada dalje to im je najmilija zabava. Vojnici se tuže na lahkoumnost stanovništva, što samo povećava broj ljudskih žrtava. Pučanstvo je fatalistično i ništa se ne brine za svoju sigurnost. Više puta se spominje, kako je neka žena sa djecom pred kišom granata pobjegla u podrum. Isti se čas srušila kuća i morali su je izvući iz razvalina. Pravo bijaše čudo, da su ostali neozlijedjeni. Jednog prijepodneva su Nijemci bombardirali grad mnogo snažnije no obično. U jedan sat izbacili su 300 granata. Najviše ih palo spram nadbiskupske palače. Na kolodvoru je netko pripovijedao: Jedna je granata pala u drugi sprat moje kuće i to upravo u moju spavaonicu. Srećom sam bio u pivnici. U istom trenu je pala granata na asfalt i rastrgala jedno drvo. Nadbiskupsku palaču je rat vrlo teško oštetio. Jedva da se prepoznaje, da je to bila palača. — Drugi dopisnici su prilike u gradu crtali kud i kamo crnijim bojama. Ako je doista tako, kako veli švicarski dopisnik, onda je život u Reimsu gotovo raj spram ratnih grozota, što ih podnašaju drugi bombardirani gradovi.

Nakon četvero-savezne note Balkancima.

Prošlog smo tjedna donijeli članak, gdje se naslućivalo, da će se još koncem ovog mjeseca zbiti važni dogadjaji; kako smo pa jučer javili, navijestila je Italija Turskoj rat. Tako je svjetska drama ove godine opširnija za jedan čin, čiji je prvi prizor:

Talijansko-turski rat.

Italija je u početku rata objavila svoj rat proti Austrije kao nacijonalni rat. Svakako su talijansko vojno vodstvo, a i ostali odlučujući krugovi u Italiji stojeći pod dojmom narodnog oduševljenja za rat proti Austriji, mislili i za stalno držali, da će talijanske čete lako zauzeti „neoslobodjene“ krajeve. Gorice, Gradiške, Istre i t. d. te su pod tim dojmom stojeći bili više nego sigurni, da im nije potrebno da budu ovisni niti o Rusiji, niti Francuskoj, niti Engleskoj.

Trojni je sporazum svojedobno dao Italiji indirektno na znanje, da valja da i ona sudjeluje u dardanelskoj akciji. Italija je nato na isti način u istom tonu odgovorila, da ona vodi **nacijonalni talijanski rat**, a ne evropski. Italija je tada bila baš u „ofenzivi“.

„Ofenziva“ je medjutim prestala i prešla u defenzivu osvojenog teritorija. Tu se već uz i nakon velikih i krvavih bitaka nalazi pun mjesec dana.

Talijanska je javnost postala nestrpljiva, malne razočarana, jer je očekivala — poradi svoje bujne, šarolike apeninske fantazije — mnogo veće, odlučnije, brže dogadjaje i uspjehe svojih armeja, nego li zaista jesu.

Talijanska je vlada nakon dužeg premišljanja došla do uvidjenja, da joj valja ipak priljučiti se zajedničkoj akciji triplentente i započeti akcijom na Dardanelama.

Talijani su počeli sumnjati u konačno djelo svoje akcije, zato se nakon puna 3 mjeseca krvavih i žestokih borbi priklanjaju trojnom sporazumu objavljujući da je i njihov cilj uspostave evropskoj ravnovjesja na podlozi nacijonalne ravnopravnosti. Najkarakterističnije jest da Italija polaže svoje nade u Rusiju, koja baš u ovo vrijeme broji na hiljade i hiljade svog izgubljenog teritorija. U istom broju, u kojem je objava rata, donoseći „Corriere della Sera“ članak o položaju na istoku veli, da predstoji velika i nova bitka na ruskom bojištu. Uzmak ruske vojske da je dovršen, budući, da su svi pokušaji Nijemaca bili osujećeni; dalje veli „Corriere dela Sera“: Vojske stoje sada na novoj fronti Kovno—Bialostok—Brest-Litovsk, gdje su Rusi svojim protivnicima u svakom pogledu dorasli, što više, nadmašuju ga. I u moralnom pogledu ruske su čete bolje uzdržane, jer nisu poput njemačkih izmorene neprestanim borbama. Nijemci, koji su računali, da će zaposjednuće Varšave donijeti mir, vide, da su se prevarili u svojim nadama, pa su sada prinudjeni, da prihvate novu bitku pod onim prilikama, kakove Rusi hoće.

Talijanske novine vele, da je njihov konflikt uslijedio baš u času, kad se počinje rasplitati

balkanski čvor.

Ovaj će se pak ili rasplesti ili rasjeći. Prognoza nam balkanskih zadnjih diplomatskih dogadjaja označuje skori rasplet balkanskog čvora. Grčko ministarstvo pada. Grčki kralj pozivlje Venizelosa, da se on primi sastava kabineta. Venizelos, mudar političar, moli da mu se daje 5 dana roka, dok stvar razmisli. Što će učiniti Venizelos?

Taj je čovjek bez sumnje dobar diplomata. On poznaje vrlo dobro i predobro grčki narod, koji je razdvojen sada u dvije strane: jednu veću, koja na temelju nedaća quadrupentente nije voljna intervenciji i drugu, koja hoće bezodvlačnu intervenciju protiv Turske.

A što hoće Venizelos?

Drugu polovicu ima uza se, prva polovica naroda ne može napustiti Kavalu, zato je protiv Bugarske; Venizelos je hoće predobiti. On je najedamput postao pristaša i ove druge partaje, koja ne će pod nikoju cijenu odstupa Kavale. Dokle će trajati Venizelosova politika predovanja to ćemo za kratko vrijeme doznati.

Dok medjutim Grčka riješava nutarnju krizu zemlje, dotle se čini da je

Srbija spremna na koncesije?

„Vossische Zeitung“ je donijela jedan telegram iz Bukarešta, iz kog naslućuje da je Srbija prinukana po četvornom sporazumu na odstupe i koncesije. Četvorni da je sporazum upravio na Srbiju neke vrsti notu ultimatuma, na koji nije mogla Srbija da odvrati: ne! Medjutim sazivlje u petak dne 27. ov. mjeseca ministar-predsjednik Pašić tajnu sjednicu ministara, prijestolonasljednika i ostalih vojnih ličnosti u ratnom stanu. Iza tog će još posljednju da reku razne stranke a potom će pasti konačna odluka.

Medjutim, dok se na svim balkanskim dvorovima tajno zasjeda, pregovara i odlučuje, dotle se na dvoru bugarskog cara Ferdinanda dogadjaju male ali vrlo značajne pojave.

Jesen nam, čini se, donosi novih iznenadjenja.

Industrija oslobodjene Poljske.

Sada, kada je osvojenjem Siedlca svih deset poljskih gubernija u vlasti saveznika, pogotovo je od važnosti sve, što donosi k upoznavanju gospodarstvenih prilika u oslobodjenoj Poljskoj.

Tkalačka (tekstilna) industrija u Lodzu razvila se do velikog stepena pod njemačkim uplivom. Čvrste su joj osnove udarili njemački tkaoci, koji su se polovinom prošloga stoljeća doselili u Lodz. Tako je došlo dotle, da je Lodz imao njemačko lice, dok ruska vlada nije napela sve sile, da potisne njemački elemenat. Tkalačka industrija u Moskvi i u Bialystoku u velike konkurira tkalačkoj industriji u Lodzu.

Industrija strojeva (mašina) zadnjih se je godina veoma razvila u Poljskoj. Mnoge su se tvornice pomogle time, što su zastoje u radu kod raznih industrijskih grana uslijed krzmanja upotrebile za to, da povećaju svoje radionice, te da starinske i istrošene stroje zamijene strojevima najnovije konštrukcije. Što se u tom pogledu nije moglo naći u zemlji, većim dijelom se je nabavljalo iz Njemačke, Engleske i Austrije. Električne naprave su bile isključivo naručivane od njemačkih tvrtki.

Osobito je znamenita poljska željezna industrija, koja je zadnjih godina imala lijepih prilika za razvoj. Živahno se gradilo u Poljskoj i u Rusiji, a gradnja novih željeznica i brodova iziskivala je i mnogo produkata željezarske industrije. Po gdjekad se dešavalo, da bi u poljskim radionicama ponestalo sirova željeza, koje je dolazilo poglavito iz ruskih rudnika. Nestašica radnika u ruskim radionicama silila je na to, da se je željezo sve više iz Njemačke dovažalo u Poljsku. U Poljskoj se je 1913. proizvelo 426.033 (naprama 399.100 u 1912.) tona sirova željeza. Jaki su poljski majdani metala kod Kielca i Dombrove, kod Sosnovica i Blachownie. Tu svuda sudjeluje njemački kapital. Željezna industrija je jako zastupana i u Censtohovi i Petrikovu.

Ugljen se vadi u Dombrovi, gdje ga se je 1913. proizvelo 6·04 milijuna tona (1912. godine 6·32 milijuna).

Poljska industrija je zadnjeg decenija prilično stradala uslijed radničkih pokreta. Za revolucijonarnih god. 1905.—07. radnici su sebi osigurali povišice nadnica, nu od 1907. tvornice su bile prisiljene, da radi slabe konjunkture snize nadnice ili da prikrate radno vrijeme. Uz to su cijene životnim namirnicama znatno poskočile, od šta je dosta prepatilo siromašje žiteljstvo. Radi toga je 1913. u industrijskim kotarima Lodzu i Bialystoku počelo krzmati 60.000 radnika. Krzmanje je teklo mirno, i mnoge su radionice izišle u susret radnicima, ali naravno, tek uvjetno.

Razne vijesti.

Kruh bez žitnoga bračna. Odkad su u Njemačkoj uvedene „krušne karte“, koje nijesu dopuštale velikim gostionama, da nabave za svoje goste dosta peciva, niklo je u Njemačkoj nastojanje, da se načini kruh i bez žitnoga brašna. Jedini materijal, koji je mogao poslužiti za to, bilo je korunovo brašno. No korunovo je brašno suviše siromašno bjelančevinama, pa tijesto od njega nije dosta razvlačivo. Tijesto od korunovoga brašna ne može se ni s kvascem ni s umjetnim uzdizalima dosta uzdići, pa je pecivo teško i zbijeno poput pogače. Da se tomu doskoči, počeli su njemački kemičari proučavati pitanje kruha bez žitnoga brašna, a njihovo se nastojanje u prvom redu ticalo toga, da se nadje zgodna i jeftina bjelančevina, koja bi se dodala tijestu od korunovoga brašna, da se tijesto uzmogne razrahliti. Jaja, koja bi tu jamačno dobro mogla poslužiti, preskupa su. Do drugih zgodnih bjelančevina takodjer je teško doći.

Čini se, da će to pitanje domala biti riješeno i bez bjelančevine, i to pomoću škrobnoga maza (Stärkekleister), koji je fizikalnim svojstima dosta sličan lijepilu (t. j. bijelančevinama) žitarica. Wa. Ostwald i B. Riedel javljaju u Chem. Ztg-u od 17. pr. mj. lijepo uspjele pokuse u tom predmetu.

Kolera u Trstu. „Triester Zeitung“ javlja: k 31 slučaju kolere, koji su bili u njezi do 20. augusta, prijavljena su tri nova slučaja. Od oboljelih je jedan ozdravio, a dvojica su umrla. Tako ostaje na liječenju 31 osoba. Novi slučajevi pojavili su se u: ulici Rigutti 100 III, ulici Toricelli 10 I i kod jednog čovjeka, što je nadošao iz Kostajnice. Bacilifera su 4. U vili Santorio nalaze se 42 osobe na promatranju.

Od carskog njemačkog konzulata. Prama odredbi njemačke vlade moraju se državljani Njemačke što spadaju pod narodni ustanak prvog saziva u koliko su prekoračili 35. godinu života te su proglašeni sposobnim a nisu izučeni, povratiti u domovinu i prijaviti najbližem kotarskom zapovjedništvu. Zadnjoj godini narodnog ustanka prvog saziva pripadaju one osobe, koji su rodjene 1867. godine.

Razredna lutrija. Srećke za 4. razred mogu se zamijeniti u ovdješnjem kreditnom i eskomptnom društvu u uredovnim satovima 10—11½ prije i 4—5½ poslije podne. Vučenje biti će 9. i 10. septembra.

Pretplatnicima znanja i ravnanja radi! Upozorujemo već danas, da ćemo sutra crveno zabilježiti pasice (naslove) svih onih, koji list primaju a nisu podmirili pretplatu budi za tekući mjesec budi od 1. julija dalje. Dvije okomite crvene crte na naslovu znače, da je pretplata zaostala nad mjesec dana, jednako pako crta znači, da nije podmiren tekući mjesec. Molimo da si to pretplatnici zapamte te se po tome ravnaju. Tko ne podmiri pretplatu do konca ovoga mjeseca, bit će mu list ustavljen.

Mali oglasnik.

„Bebici“ Vinkovci. Opet sam vani i kupila sam Ti lijepe kartice. Ljubi Te T. „Zločko“.

Iznajmljuje se odmah soba i kuhinja lica Castropola. Upitati se kod blagajne kavane „Narodni Dom“